

חינוך לחיים

פרשת שמות

אדם אינו אוהב להתעסק עם הפרטים הקטנים שבשגרה, למלא מטלות שלא עושים כותרות. הוא נמשך יותר לדברים גדולים יותר, למשהו בומבסטי, כזה שייתן לו סיפוק, שיתפוס את כל יומו, שייתן טעם לחייו ויוציא אותו מהשגרה האפורה, שיוציא את האדם הטוב שבו ויסייע לו לתרום תרומה משמעותית לעולם שמסביב.

רגילים בני אדם לזלזל בערך מעשי היום יום שלהם, הם סוברים כי חבל להקדיש תשומת לב לעניינים פשוטים, וכדאי לשמור את האנרגיה למעשים הגדולים באמת. אולם לא כן הוא הדבר הראוי!!! צריך לדעת שהמבחן המרכזי של החיים הוא דווקא קיומם של המעשים הקטנים – מהם נבנה האדם ודרכם קונה את עולמו בזה ובבא.

וכך מסביר הגרמ"ב אזרחי שליט"א את הפס' בפרשתנו "והנה נער בוכה" שהדגישו את הכח העצום הטמון בכושר לשים לב לבכיו של נער... לפעמים, כששקועים בים של בעיות, צרות ויסורים שוכחים את בכיו של הנער... ויותר מזה גם בפס' בבראשית "כי שמע אלוקים את קול הנער באשר הוא שם" מסביר שגם כשמדובר בישמעאל... גם כשמדובר בפרא אדם שידו בכל... אעפ"כ "שמע אלוקים את קול הנער"- לא נעלם קולו, לא נכחד בכיו ולא הוסטה ממנו תשומת הלב.

גם שדואגים ואחראים על הכלל לא מאבדים את שמיעת הדל, את אוושת היחיד!!! ואת אלו בחר הקב"ה להנהיג את עם ישראל, את אלו שאחריותם אינה מקהה את רגישותם, אינה מהווה "מוך" בתוך אוזניהם, הכריות להקשיב לכל רחש...

משה רבינו, נתון כל כולו בצרותיהם של ישראל במצרים, שעבוד ופרך, רדייה ופורענות נוראה, ואעפ"כ כשתועה שה מן העדר יש לו למשה רבינו העוז והכת, הזמן והמקום, שלא לוותר על דאגה לשה תועה. דוד המלך, נתון כל כולו בבעיות של מלכות ומלוכה, של עם, ושל ארץ, ואעפ"כ כשתועה שה מן העדר, יש לו לדוד המלך הכח והזמן שלא לוותר על דאגה לשה תועה...

רק לאחר שנבדקו משה ודוד במה שנראה כדבר קטן והוכיחו כי אינם תפוסים ונעולים על "דברים גדולים" והראו כי כל כולם נתון לכל רחש ואוושה, שאוזנם כרויה, לבם רגיש ואישיותם עומדת תמיד הכן לעזור ולפעול, לא רק לדברים הגדולים, אלא אף ל"דבר קטן" – רק אז נמצאו ראויים לגדולה... כל מחנך – מורה – הורה הוא מנהיג וחובה עליו לזכור תמיד שכח מנהיגותו נמדד דווקא בדברים הקטנים, דווקא בשמיעת "בכיו של הנער", דווקא ביחס ל"בעיות הקטנות"

רעיון זה מואר במקום נוסף בפרשתנו – לקח נוקב משמות המיילדות . שיוכבד ומרים נקראו בשם שפחה ופועה על שם שהיו משפרות ופועות לתינוקות. אך הם לא מוזכרות בשמותיהן, אלא בשמות שהעניקו להן מעשיהן. וצריך להבין וכי לא היה ראוי יותר לקרוא לכל אחת מהן "חיה" או "מסורה" ובכך להנציח את מסירות נפשן למען הצלת חיי הילדים, הלא פיוס התינוקות והעיסוק והטיפול בהן אינה פעילות מעוררת השתאות ולא זה היה עיקר גדולתן? אך אנו מוצאים שדווקא פעולות אלו זיכו את המיילדות בשמן ללמדנו כי "הגדלות האמיתית מתבטאת דווקא במעשים הקטנים" במעשים שלרוב פשוטים יכולים אף להראות לעתים כמיותרים. אם אנו רוצים להנחיל לדורות את מהותן של המיילדות הרי שדווקא על שם מעשים אלו יש לקרוא את שמן. כי לא רק שדאגו במסירות נפש ללידה עצמה אלא המשיכו לדאוג גם להמשך התפתחותו וקיומו, שהרי ילד שנולד לתוך ידיים אוהבות, לתוך חיוך וחיבוק חם, יגדל הרבה יותר בריא ובמעשים קטנים אלו הוכיחו את גדלותן הפנימית האמיתית ועל שם כך נקראו בשמותם.

פרק נכבד בחינוך הוא ההקפדה על פרטים זוטרים. דווקא פרטים אלו הם המעצבים את בניין אישיות האדם ולא דווקא העניינים המרשימים והנכבדים ועל כן יש לתת אליהם את הלב. כך אנו רואים בבן סורר ומורה שב"סך הכל" גנב משל אביו ואמו מעט ממון ובזבזו לקניית יין ובשר ללמדנו לקח שיותר על פרטים קטנים בגיל צעיר בסופו של דבר יוביל בוודאות לפריקת עול מוחלטת וחשוב למנוע זאת מבעוד מועד. וכך רואים בגמ' בב"מ שכשנגנב מאכסנייתו של מר זוטרא החסיד גביע כסף, ידע לזהות את הגנב בזה שלאחר נטילת ידים ניגב במגבת שאינה שלו... שהרי דין פרוטה כדין מאה, ומי שלא נזהר בפרוטה בודדה עלול גם לגנוב דברים גדולים. אלא שצריך להיות חכם הרואה את הנולד ולבחון תופעות כאשר הן מיד בתחילת התפתחותן

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com